

RhodoMania

het officiële orgaan van de
Nederlandse Rhododendron Vereniging

Nederlandse Rhododendron Vereniging

Chapter of the American Rhododendron Society

Bestuur

Voorzitter:

Henk Borsje
Leiboom 17
4731 XG Oudenbosch
tel. +31 (6) 1388-3945
hjborsje@alert-systems.com

Secretaris:

Henri Speelman
Kopweg 17
9511 PL Gieterveen
tel. +31(0) 599 64 83 97
henri_speelman@hotmail.com

Penningmeester:

Maarten Reuderink
Kerstomaatplantsoen 18
1104 VE Amsterdam
mh.reuderink@upcmail.nl

Bestuursleden:

Dick Seigers
tel. +31(0) 529450129
dick.diny.seigers@gmail.com

Theo Damen

tel. +31(0) 317 41 44 71
dracaenaworldwide@hotmail.com

Hans de Boer

tel. +31(0) 578 57 30 73
boervsn@planet.nl

Theo Leijdens

tel. +31(0) 165-328931
mleijdens@kpnmail.nl

Excursiecommissie

Dick Seigers
tel. +31(0) 529450129
dick.diny.seigers@gmail.com

Promotiecommissie

Arjen van der Straaten
tel. +31(0) 26 334 28 15
e-mail: arjen.vanderstraaten@wanadoo.nl
Gerdy van der Lans
tel. +31(0) 35 623 53 34
e-mail: lansvanroon@kpnmail.nl
Tineke Velzeboer
tel. +31(0) 35 582 69 71
e-mail: pavandijk2@hotmail.com

Redactie

Theo Damen, Hans de Boer
tel. +31(0) 317 41 44 71
e-mail: rhodomania@hotmail.com

Eindredactie

Wilbert Hetterscheid (drs.)
hetter@xs4all.nl

RhodoMania

ISSN 1571-7135

RhodoMania

2/2019

- 3 Van de voorzitter
- 4 Rhodo Agenda
- 5 Open tuinen van leden
- 6 Herfstexcursie Zaterdag 26 oktober 2019
- 8 Engeland reis Hever Castle
- 10 Engeland reis Wisley, Millais en Ramster
- 12 Engeland reis Nymans, Sheffield en High B.
- 15 Engeland reis Wakehurst en Leonardslee
- 19 Engeland reis Kew en Isabella Plantation
- 21 Engeland reis Canterbury
- 22 Oortjesziekte in Japanse Azalea
- 24 Bij de voorpagina
- 24 Overlijden Amelita Doornik

Bijdragen aan RhodoMania

Kopij is altijd welkom! Uitgavegebonden artikelen gaarne één maand voor de verschijningsdatum aanleveren. Bij voorkeur in Word per e-mail aan rhodomania@hotmail.com, hier kunt U ook terecht voor verdere informatie waar de kopij aan moet voldoen. De redactie behoudt zich het recht voor om artikelen te corrigeren, in te korten of te weigeren. In alle gevallen wordt met de auteur(s) overlegd. Beeldmateriaal in **RhodoMania** is gemaakt door de auteur(s) tenzij anders vermeld.

Verschijningsdata RhodoMania

RhodoMania verschijnt 3 x per jaar omstreeks 15 maart, 15 augustus, 15 december.

Lidmaatschap

Aanmelden als lid kan via de website: <<https://www.rhodovereniging.nl/lidmaatschap>> of via de secretaris Henry Speelman, tel. +31(0) 599 64 83 97, e-mail: <henri_speelman@hotmail.com>.

Advertenties

Wanneer u geïnteresseerd bent om te adverteren in **RhodoMania** of op onze website, dan kan dat natuurlijk. Voor informatie kunt u contact opnemen met secretaris Henry Speelman, tel.+31(0)599648397 e-mail: <Henri_speelman@hotmail.com>.

Betalingen

Contributie en donatie gaarne overmaken op NL62INGB0006318163 (Voor internationale betalingen INGBNL2A vermelden), t.n.v. de penningmeester van de Nederlandse Rhododendron Vereniging te Made. Bij voorkeur door middel van een automatische incasso.

Internet

NRV <http://www.rhodovereniging.nl>
ARS <http://www.rhododendron.org>
Algemeen: <http://www.hirsutum.info>

Van de voorzitter

Henk Borsje

De relatieve rust binnen de NRV heeft ook een wat mindere zijde, er zijn eigenlijk maar weinig zaken waarover onenigheid bestaat binnen de gelederen. Geen verhitte debatten over het verlagen dan wel verhogen van onze contributie, iedereen mag lid worden en er bestaan geen onoverkomelijke meningsverschillen over welke rododendrons al dan niet op Belmonte moeten staan. Dat maakt het meteen moeilijker om een lang, opwindend stuk te schrijven wat het publiek tegenwoordig verwacht en waar de huidige media helaas bol van staan. Behalve over de klimaatverandering natuurlijk, waar, zo vermoed ik, elke tuinier last van heeft. Van Denemarken tot Frankrijk zag ik foto's van verschroeide rododendrons. Wordt dit de nieuwe realiteit waar we ons op moeten voorbereiden?

Normaal gebeurt er 's zomers niet veel binnen onze NRV, het is de tijd voor petunia's, siergrassen en dahlia's. Het is nog te vroeg om nieuwe aankopen te overwegen of zaad te bestellen. Het is wel een goede tijd om stekken te nemen. Vermeerdering door stekken is helemaal niet zo moeilijk en het geeft veel voldoening als na een paar maanden van geduld de nieuwe scheuten uit gaan lopen. Probeer het zelf ook eens. Theo Leijdens heeft niet zo lang geleden duidelijke instructies geschreven en gepresenteerd op een Ledencontactdag. Zelf vermeerderen doet me denken aan de gecoördineerde activiteiten van buitenlandse rododendron verenigingen, waar het stekken en enten plaats vindt op een gezellig bijeenkomen. Dit programma is ook een goede manier om, door verkoop, voor wat publiciteit en een extraatje voor de kas te zorgen. Het zou mooi zijn als onze vereniging een soortgelijk programma van de grond kan krijgen.

Ik hoef u er natuurlijk niet aan te herinneren dat de vereniging puur van vrijwilligers afhankelijk is. Gelukkig heeft het daar in het verleden nauwelijks aan ontbroken, maar nieuwe energie is nodig om alles draaiende te houden. Recentelijk hebben Hans de Boer, vicevoorzitter en **RhodoMania** technisch medewerker, Dick Seigers, voorzitter van de Excursiecommissie en Gerdy van Roon, tomeloze aanjager van de Promotiecommissie, te kennen gegeven dat ze hun rol over willen dragen aan anderen. De vereniging is hen bijzonder erkentelijk voor alle energie die ze over de jaren gegeven hebben. Ondertussen heeft Petra Zwaan zich met buitengewoon enthousiasme gestort op de excursiecommissie (een reis naar Ierland volgend voorjaar begint vorm te krijgen), alsmede op onze nieuwe website, samen met echtgenoot Marcel Meijer. Lysette Smulders neemt het voortouw voor de promotie. In het kader hiervan doet de NRV dit najaar mee aan de open dagen bij de firma Esveld in Boskoop. **RhodoMania** gaat, zoals het er nu naar uit ziet, versterkt worden met Arjan Laros, die onder andere via diezelfde Esveld een reusachtige kennis van rododendrons en nog veel meer met zich meebrengt. Ik wens ze allen veel plezier en voldoening.

Ook de resultaten van de Brainstorm om ons ledental te vergroten worden regelmatig getoetst door het Bestuur. Vooral de opvang van nieuwe leden en het samenstellen van een gidsje met nuttige informatie voor nieuwe leden is bijna afgerond. Kortom, uw bestuur doet hard zijn best om onze vereniging levendig te houden.

Rest mij nog u een koele tijd toe te wensen met genoeg regen om de tuin fris en gezond te houden.

Rhodo Agenda

Rinus Manders

NRV activiteiten

- **Za. 19 okt. 2019**

Algemene Ledenvergadering NRV, Arboretum Belmonte, Wageningen

Programma:

10.00 - 12.45 uur Algemene Ledenvergadering

12.45 - 13.30 uur Lunch

13.30 - 15.00 uur Lezing over alles wat met grond te maken heeft, door Peter Blommerde
De lunchkosten zullen 15 euro bedragen, aanmelden kan via Henri Speelman, of via de knop aanmelden op onze website.

- **Za. 26 okt. 2019**

Herfstexcursie NRV naar Arboretum Poortbulten in De Lutte en Kasteel Twickel in Delden

Overige rododendron- en planten evenementen

- **5 okt. – 6 okt. 2019**

Kwekersdagen bij Plantentuin Esveld

Rijneveld 72, 2771 XS Boskoop

<http://www.esveld.nl/>

Rododendron evenementen wereldwijd

- **29 okt. – 1 nov. 2019**

75th. Jubilee Annual Conference, New Zealand Rhododendron Association

www.rhododendron.org.nz

- **30 april – 3 mei 2020**

ARS 75th Anniversary Convention, Portland OR (USA)

www.rhododendron.org

Camellia evenementen

- **2020**

Internationaal Camellia Congress, Goto Islands (Japan)

24 feb. – 29 feb. Pre-Congress tour

29 feb. – 6 maart Congress Goto City

6 maart – 11 maart Post-Congress tour

<https://internationalcamellia.org/ics-2020-congress-in-goto-japan-preliminary>

NRV = Nederlandse Rhododendron Vereniging

ARS = American Rhododendron Society

ICS = International Camellia Society

Open tuinen van leden

Rinus Manders

Open privétuinen van leden

Tuin De Coninckskamp
Stationsweg 12, 7731 AW Ommen
www.tuindeconinckskamp.nl
Open op de open tuinendagen of op andere tijden na telefonische afspraak of via mail.

Tuin Hans de Boer
Eikenweg 8, 8172 AG Vaassen
Open op afspraak en tevens verkoop van bijzondere rododendrons
Tel. 06-55705379

Davidshof
Rinus Manders
Hoefstraat 16, 5373 KJ Herpen /Koolwijk
Voor leden na afspraak Tel. 06-51631580

Domein D'n Achtersten Boer
Alois en Gerda van Gestel
Broekstraat 87, B-2370 Arendonk
Voor leden na afspraak Tel. 0032-14672736

Tuin Lou Traas
Schapendrift 63, 1261 HM Blaricum
Voor leden na afspraak Tel. 035-5383932

Open publiekstuinten van leden

Arboretum Trompenburg
Honingerdijk 86, 3062 NX Rotterdam
www.trompenburg.nl

Arboretum Wespelaar
Grote Baan 63, B-3150 Haacht/Wespelaar
www.arboretumwespelaar.be

Arboretum Het Leen
Gentsesteenweg 80, B-9900 Eeklo
Geopend: Dagelijks het gehele jaar van 9.00-16.30 uur, entree gratis
www.hetleen.be of Tel. 0032-93767474

Arboretum Eenrum (Notoarestoen)
Ernstheemsterpad, Eenrum
Dagelijks geopend van zonsopgang tot zonsondergang, entree gratis
www.arboretumeenrum.nl

Arboretum Belmonte
Generaal Foulkesweg 94, Wageningen
Dagelijks geopend van zonsopgang tot zonsondergang, entree gratis
www.belmontearboretum.nl

Arboretum Bokrijk
Bokrijklaan1, B-3600 Genk/Bokrijk
Dagelijks geopend van zonsopgang tot zonsondergang, entree gratis, betaald parken
www.bokrijk.be

Park Graveland
Drijberseweg 23, 9418 TL Wijster
Park en Rhododendronkwekerij
www.parkgraveland.nl

Pinetum Blijdenstein
v.d. Lindenlaan 125, Hilversum
www.pinetum.nl

Nationaal Bomenmuseum Gimborn
Velperengh 13, 3941 BZ Doorn
www.bomenmuseum.nl

Leden die hun tuin open willen stellen voor andere leden van onze vereniging en/of geopend zijn voor een breder publiek, kunnen dit kenbaar maken en eventuele bijzonderheden doorgeven aan Rinus Manders(marinus80@hetnet.nl), waarna publicatie in **RhodoMania** zal plaats vinden.

Herfstexcursie Zaterdag 26 oktober 2019

Dick Seigers

Programma

10.00 – 10.30 u

Ontvangst met koffie/thee en krentenwegge in Schenkerij Poort Bulten.

10.30 – 12.00 u

Rondleiding door het arboretum Poort-Bulten.

12.00 – 12.45u

Rit van De Lutte naar Delden. 30 km.

12.45 – 14.15 u

Lunch in Café-restaurant 't Hoogspel in Delden.

14.15 – 14.30 u

rit naar tuinen en park Kasteel Twickel. 1 km.

14.30 – 16.00 u

Bezichtigen kasteeltuin en park Twickel.

Adressen

Poort Bulten Lossersestraat 66 7587 PZ
De Lutte

www.natuurmonumenten.nl/twente

't Hoogspel Bornsestraat 1 7595 VL Ambt
Delden

www.hoogspel.com

Kasteel Twickel, Twickelerlaan 7, 7495
VG Ambt Delden

www.twickel.nl

Aanmelden en kosten

Aanmelding voor deze excursie kan tot
uiterlijk 22 oktober 2019 via de website
www.rhodovereniging.nl of bij Dick Seigers:
dick.diny.seigers@gmail.com

De kosten voor deze excursie bedragen
27,00 € per persoon dit is inclusief lunch
en koffie/thee met krentenwegge.

Betaling kan vooraf op rekening van de
Ned. Rhododendron Vereniging. Reke-
ningnummer: NL62INGB0006318163
o.v.v. herfstexcursie of ter plaatse aan de
excursieleider.

Parkeren

Het parkeren op de parkeerplaats bij kas-
teel Twickel kost 2,00 euro te betalen in
munten.

Het Arboretum Poort Bulten

Arboretum Poort Bulten is een bomenpark
met 1000 soorten bomen en struiken van
over de gehele wereld. Ruim een eeuw
geleden stond textielfabrikant en bomen-
liefhebber H.J.H. Gelderman aan de basis
van wat inmiddels is uitgegroeid tot één
van de mooiste verzamelingen van Neder-
land

Een historisch bomenpark en een later
aangelegd overpark vormen samen de
basis voor het unieke Poort Bulten.
De familie Gelderman gaf landschapsar-
chitect Leonard Springer opdracht een
grote collectie bomen bijeen te brengen in
een beleefbaar park.

Kenmerken is de Engelse landschapstijl met slingerende lijnen en doorkijkjes. Je treft hier bomen en heesters aan uit alle werelddelen en elk jaargetijde is het een kleurrijk feest.

Een ontmoetingsplaats van historische waardevolle tuinarchitectuur, zwerfstenen uit ijstijden en gegraven poelen.

Tuinen en Park kasteel Twickel

Landgoed Twickel is ontstaan in de middeleeuwen. Tussen 1347 en 1953 is Twickel steeds vererfd van vader op zoon of dochter.

Zo kwam het landgoed in bezit van de families Van Twickelo, Van Raesfelt, Van Wassenaar Obdam en Van Heekeren van Wassenaar.

In 1953 werd Twickel in een stichting onder gebracht om het geheel als natuur- en cultuurmonument in stand te houden.

Kasteel Twickel staat bekend om haar fraaie huispark. De tuinen in het park zijn door verschillende generaties aangelegd en geven een goed voorbeeld van de tuin-geschiedenis sinds de renaissance.

Zo is er een formele tuin met strak gesnoeide figuren van taxus en buxus. De siertuin in Victoriaanse stijl is een ontwerp van de laatste barones. Het omringende park met grote waterpartijen werd in de 18e en 19e eeuw aangelegd in Engelse landschapstijl.

Naast het huispark ligt de grote ommuurde moestuin die nog steeds functioneert als gebruikstuin voor het kasteel.

Het heeft karakteristieke elementen zoals de grote pronkkas (Iron House) het leifruit langs de muren, de rabarber in bleekpotten en de sla onder de glazen cloches.

Engeland reis Hever Castle, 14 mei 2019

Anje Wester-Koopmans

Eerste dag van onze vermaarde tuinreis naar de bloeiende rododendrons van Sussex en natuurlijk ook een zoektocht naar al het andere moois wat Engeland te bieden heeft. De laatste reis naar het Verenigd Koninkrijk was drie jaar geleden naar Wales. We zagen toen de borden langs de weg waar opgeroepen werd om voor een uittreding van de EU te stemmen. We weten wat de uitkomst werd, een droefenis voor veel mensen en nog geen uitgemaakte zaak, maar toch blijft het land met al zijn tegenstellingen ook een boeiend en historisch land om te bezoeken.

Grietje en ik rijden maandagavond 13 mei naar Breda voor een overnachting in het Postillonhotel. De volgende dag in de bus naar Calais, maar, oh lala wat een dag; op 14 mei is namelijk thuis in Earnewâld een kleine Anje Myrthe geboren, dus op wolken gedragen stap ik naast Grietje de bus in en zie alle fantastische rododendronvrienden na een jaar weer terug.

De reis door de Eurotunnel is op zich al een belevenis en al schommelend bereik je de overkant zonder ook maar iets te zien. Maar dan verrijzen voor onze neus de witte kliffen van Dover.

Onze eerste tuin is de historische tuin van Hever Castle, een prachtig kasteel dat bekend staat als één van de mooiste bouwwerken van Engeland. Het heeft een lange geschiedenis, die teruggaat tot de 13e eeuw. Rond 1500 werd binnen de versterkte muren een Tudorhuis gebouwd in opdracht van de Bullen-familie. In 1505 erfde Sir Thomas Bullen het landgoed van zijn vader en van zijn drie kinderen werd Mary, de oudste, de maîtresse van koning Henry VIII. Anna, zijn jongste dochter kon echter de koning nog meer bekoren en werd later koningin. Toen ze geen troonopvolger kon leveren werd ze beschuldigd van hoogverraad en wachtte haar de onthoofding; goeie ouwe tijd. Vanwege Anne ontstond er ruzie met de paus en kreeg Engeland te maken met een grote kerk-scheiding en werd de Anglicaanse kerk gesticht. Beladen met een hoofd vol geschiedenis stappen wij het glorieuze terrein op en worden meteen getroffen door het liefelijke theehuis waar we de eerste thee met scones verorberen. Dan ligt voor onze ogen het prachtige Hever Castle & Gardens. De lucht is helderblauw en de eerste witte rodo's verwelkomen ons als reusachtige witte bergen. Hever Castle ademt de sfeer uit van een romantisch sprookje. Het wordt omringd door een slotgracht met daaromheen, in allerlei vormen geschoren, buxushagen. Even verder wachten ons verschillende tuinstijlen, Engelse, Italiaanse, terrastuinen met vele ornamen-ten en beelden. Je kunt je weer laven aan allerlei tuinschoonheid en we krijgen zelfs nog even de gelegenheid om met een paar tuinmannen te praten. Je merkt meteen hun trots en enthousiasme als we opmerken hoe prachtig alles er bij staat. Het is nog vroeg in het jaar, maar de rozen staan volop in bloei en de blauwe tuin staat vol blauwe bloei-ers.

Het is een waar paradijselijk genoeg-om hier rond te mogen wandelen.

Het genoeg gaat door als we Hever Castle van binnen bezichtigen. Het kasteel heeft prettig, lichte ruimten. Een verademing om in rond te lopen zoveel moois is er te zien. Antieke, ingelegde kasten, schilderijen, en natuurlijk de geschiedenis van de familie Boleyn. Op de terugreis lopen we langs de flink uitgeruste souvenirwinkel, helaas net gesloten. Rond de klok van zes stappen we in de bus op weg naar ons hotel.

We hebben als groep weer flink kunnen bijkletsen en we hebben tuinen, architectuur en kunst bewonderd. Kortom, de reis is goed begonnen.

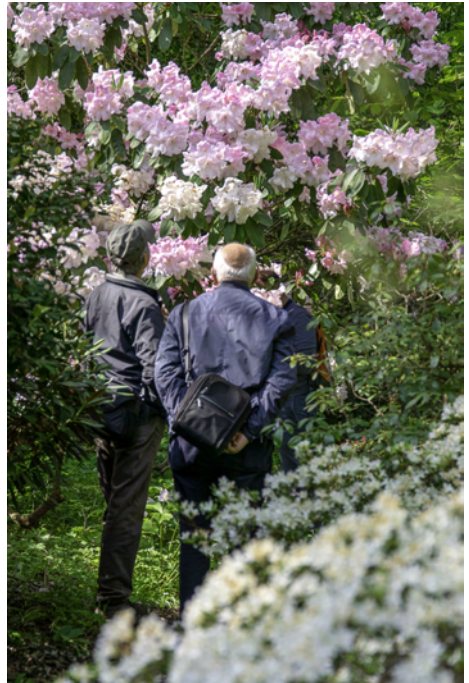
Engeland reis Wisley, Millais en Ramster, 15 mei 2019

Petra Zwaan

Voordat ik dit verhaal vertel, moet ik eerst de melding doen dat mijn ervaringen met rododendrons gering zijn en mijn kennis ervan nog veel geringer. Maar wat Henk de 'rododendronorgie' noemde, heeft me toch wel weer wat kennis bijgebracht. Over de Loderi bijvoorbeeld, maar daarover straks meer.

Woensdag was de eerste volle dag in Engeland. De dag begon met Wisley Gardens. De parkingang is vlak achter het huis gelegen en via een trap loop je eerst een pad met Wisteria door, aan beide kanten met *Allium* beplant. De *Wisteria* stond nog in haar kinderschoenen maar dat mocht de pret niet drukken.

Voorbij de *Wisteria* was het linksaf de heuvel op, langs borders waar we halverwege opnieuw linksaf sloegen, Battleston Hill in, waar de rododendrons stonden. Toegegeven, dat was enorm indrukwekkend. Na de *Gunnera* (reuzenbarber, ook erg populair in de Engelse parken), verder gelopen naar het pad met een enorme hoeveelheid Loderi-rododendrons. Ik kan me herinneren dat ze lekker roken, maar niet dat de geur je al van verre tegemoet kwam. Misschien waren het niet allemaal Loderi's. Wel geleerd dat *R. 'Loder's White'* bijvoorbeeld geen 7 bloembladen heeft zoals Loderi-rododendrons; voor menig rododendronexpert misschien een gegeven, maar voor mij was de informatie nieuw. Ik heb toch wel een nieuwe waardering gekregen voor deze enorme plant met roze tot witte bloemen.

Na de enorme Loderi's met Japanse azalea's als onderbeplanting voorbij te zijn, komen we bij nog meer azalea's, zowel Japanse als bladverliezende. Het is te veel om op te noemen. Wisley heeft 20 verschillende soorten tuinen met Battleston Hill voor de rododendrons en mediterrane tuin, maar ook een exotische tuin, een 'cottage garden' een coniferentuin, een bonsai tuin, een rozen-tuin...we hebben het niet allemaal kunnen bekijken in de 2,5 uur dat we er waren. Reden genoeg om nog eens terug te gaan.

Na de lunch zijn we verder gereden naar Millais Nursery. In eerste instantie begrepen dat ze er bezig waren met de Chelsea Flower Show en we daarom geen praatje konden verwachten, maar iemand schijnt vermeld te hebben dat we van de Nederlandse Rhododendron Verenging waren en ineens stond daar de eigenaar om als nog een praatje te houden. Het begin heb ik gemist omdat ik druk bezig was plantjes uit te zoeken, maar toen ik het praatje door David Millais binnenviel, vertelde hij dat de kwekerij is aangekocht in 1947 toen het werd gebruikt als champignonkwekerij. Helaas niet erg winstgevend en uiteindelijk werd het omgezet naar een rododendronkwekerij. In het begin werd ook aan tuincentra geleverd maar het percentage rododendrons dat nu naar tuincentra gaat, is laag. Ik vond het grappig dat David Millais zei: 'Al twee jaar beloof ik mezelf niet meer mee te doen aan de Chelsea Flower Show' maar toch doe ik het toch iedere keer weer'. Buiten de kwekerij heeft David Maillais ook een eigen tuin van ongeveer anderhalve hectare. En een van de mooiste rododendrons was *R. 'Apricot Fantasy'*, waarvan Henri natuurlijk de zaden heeft meegenomen. Ik vond Millais in ieder geval een van de hoogtepunten van die dag, maar misschien was dat ook omdat ik dolgelukkig was met mijn gekochte *R. 'Amoenum'* en mijn *R. tri-chostomum*. De laatste tuin van die dag was wel de meest opmerkelijke. Allereerst hadden wij de afgelopen dagen al een berg rododendronsstekken in de bus staan. De planten kwamen van Leon af en later begreep ik van hem dat Ramster Garden het Belmonte van de Engelse

RHS is. Leon had het verzoek gekregen om wat verschillende soorten rododendrons mee te nemen maar omdat hij een week eerder al naar Engeland was vertrokken, waren enkele andere leden zo vriendelijk geweest, ze mee te nemen en in Breda gingen ze mee in de bus. Ramster was sowieso al prachtig doordat de oprijlaan bezaaid is met enorme rododendrons. Het is een 'woodland garden' met een standaard opzet: een meertje in het laagste deel van het park en een stroompje door het park. Het park wordt onderhouden door ondertussen de 4e generatie sinds de aankoop van het huis en de grond in 1922 door Sir Henri en Lady. Het park heeft veel Japanse invloeden en die zijn nog duidelijk te zien. Kraanvogelbeelden in het meertje, bamboe, esdoorns en een rode brug. En uiteraard Japanse azalea's. Maar er was ook weer een 'Loderi Walk', coniferen en natuurlijk die enorme rododendrons. Dit is zeker een tuin die ik nog een keer wil bezoeken!

Engeland reis Nymans, Sheffield en High B., 16 mei 2019

Arno de Schepper

Nymans Park in Sussex

In 1890 kocht Ludwig Messel, een Duitse emigrant van joodse afkomst en succesvol bankier, het Nymans landgoed in Sussex. Het landgoed was 240 hectares groot met uitgestrekte bossen. De familie had veel gevoel voor schoonheid. Het huis werd smaakvol en rijkelijk gedecoreerd en er ontstond een grote liefde voor tuinieren. Ook het huis is zeker de moeite waard om te bezoeken.

De tuin is 13 hectaren groot. De mooiste periode is het voorjaar met vele variëteiten magnolia, camelia en roodendron. Een bijzondere liefde ging uit naar het kweken van nieuwe varianten van deze soorten. De geslaagde soorten, allemaal met een combinatie naam Messel, zijn in de tuinen aanwezig. Paden slingeren door het grasland en bloemenweiden met Blue Bells (*Hyacinthoides non-scripta*). Voor liefhebbers zijn er prachtig bijgehouden bloembedden tussen hoge piekfijn onderhouden hagen. Een Pinetum ontbreekt niet met daarin heel veel vaantjesbomen.

Een heel erg opvallende verschijning is een enorme Libanonceder midden in een uitgestrekt grasveld, wat hoger gelegen, met een wijds uitzicht over de landerijen. Voor een winterwandeling zijn toverhazelaar, rode kornoelje en nieskruid (*Helleborus*) aangeplant. De uitgestrekte bossen maken interessante boswandelingen mogelijk. In de bossen treft men meren en vijvers aan. Een aantal van de vijvers zijn ontstaan uit ijzeropgravingen in vroeger tijden. Resten van houtskoolbranderijen heeft men laten staan. Spechtensporen zijn veelvuldig aanwezig en bij de stroompjes zijn ijsvogelwanden te zien.

De grote variëteit aan bezienswaardigheden van Nymans maken van dit bezoek aan Engelse tuinen een hoogtepunt.

Sheffield park en tuinen in Oost Sussex

“Een plaats van licht en water.”

Sheffield park maakte deel uit van de jachtgronden van koningen. De jachtgronden werden door opvolgende eigenaren gedurende driehonderd jaar omgevormd tot een prachtig park. De beroemdste Engelse landschapsarchitect, Capability Brown, leidde omstreeks 1776 het water door de tuinen in het weidse landschap met vier enorme meren en vele vijvers.

Waar keek Capability Brown naar en welke vragen stelde hij zich bij het ontwerpen van een Engelse landschap tuin?

Hij keek naar.....?

1. Plaats en vorm landhuis
2. Water
3. Glooiingen, heuvels
4. Verafgelegen objecten
5. Bestaand bos en bomen
6. Graslanden

Hij vroeg zich af: hoe vorm ik hier een interessant natuurlijk landschap?

1. Uitzicht vanuit het landhuis
2. Welke waterpartijen?
3. Een brug of waterval als interessant punt?
4. Waar het vee laten weiden en de afscherming van het vee?
5. Hoe zichtlijnen creëren?
6. Welke verre punten accentueren?
7. Werken met boomgroepen en/of solitaire bomen?
8. Waar een bloementuin, een groentetuin, een speelweide, de paden?
9. Een omzoming van het geheel?

Door het landschap rijdend op zijn paard vormde hij zich een beeld van het door hem te componeren landschap dat hij daarna liet vormgeven. In Sheffield park is dit alles gerealiseerd door de omzoming van de vele hectaren grote meren met rododendrons en azalea's en met veel waterlelies en met een prachtige waterval, de vijvers en heel veel verrassend doorzichten.

Naast het ontwerp van de tuin is een latere eigenaar van Sheffield park heel erg belangrijk geweest voor de aankleding ervan. Het was Arthur Soames omstreeks 1909, die ervoor zorgde dat er gedurende alle vier de jaargetijden kleuren aanwezig waren in de tuinen. Kenners beweren dat in de herfst dit park misschien wel het mooiste is van Engeland. Verantwoordelijk daarvoor zijn vooral: *Acer palmatum*, *Liquidambar styraciflua*, *Taxodium distichum*, *Quercus robur* en *Betula pendula*. Deze kennis komt uit het boekje van de National Trust, want wij waren hier in het voorjaar.

Samenvattend: een prachtig park van 47 hectares waar je zomaar niet op uitgekoken raakt!

The High Beeches in Sussex

The High Beeches is een landschapstuin van 11 hectares en in privébezit bij de Boscowen familie. De oorspronkelijke eigenaar was Giles Harold Loder die de tuin ontwierp.

De tuin ligt op een helling en vormt een glooiende vallei met een hoogteverschil van ongeveer 45 meter. De natuurlijke schoonheid van deze plek vormt een natuurlijke plaats voor een prachtige tuin. Dit nog gecombineerd met het ontspringen van water uit enkele hoge gelegen bronnen en versterkt met een pompinstallatie. Bij het aanleggen van de bosschage is uitgegaan van het creëren van doorzichten die natuurlijk ook bevorderd worden door het hoogteverschil. Langs de hellingen van de beek zijn rododendrons aangeplant, die George Forrest verzamelde in de Himalaya's. De meest voorkomende rododendrons zijn: *R. forrestii*, *R. campylognum*, *R. tephrope-*

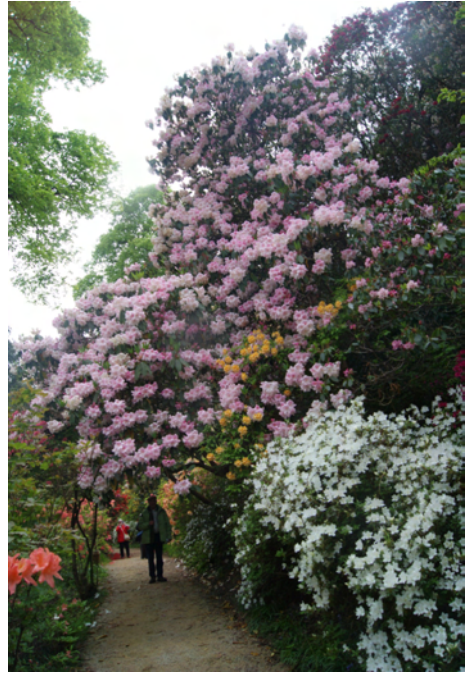
plum en *R. cinnabarinum*. De bodem van de beek met de gele *Primula helodoxa*. Wat hoger op de helling natuurlijk Loderi's (*R. 'Loderi King George'* en *R. 'Loderi Sir Edmund'*). Er is ook een speciale Loderi-wandeling met nog meer varianten, zoals *R. 'Loderi Pink Coral'*, *R. 'Loderi Sir Joseph Hooker'* en *R. 'Margaret Falmouth'*. Bij de centrale vijver aangekomen ziet men een uitbundige hoeveelheid *Gunnera*. Ook hier weer een *Magnolia x loebneri* 'Leonard Messel' en de normale *M. x soulangeana*, *M. campbellii* en *M. x soulangeana* 'Lennei'. Speciaal voor in de herfst is er een ruimhartige aanplant van de Tupeloboom (*Nyssa sylvatica*) uit O. v. N.-Amerika. Deze Tupelobomen munten uit in hun prachtige herfstkleuren.

Door de prachtige ligging en vanwege de behapbare maat is deze tuin zeker een aanrader voor een tuinenbezoek in Sussex.

Engeland reis Wakehurst en Leonardslee, 17 mei 2019

Lou Traas

Deze dag beloofde een heel interessante te worden met twee kanjers van tuinen op het programma: Wakehurst Place en Leonardslee Gardens. Voor elke tuin dus een halve dag om die te bekijken, maar achteraf zou blijken dat dit bepaald nog niet genoeg was om alles te zien. We begonnen met Wakehurst Place. Deze tuin die in het bezit is van de National Trust, wordt sinds 1965 gerund door Kew Gardens. Dit betekent een zeer professioneel management, dat met name hoge eisen stelt aan de toegankelijkheid en de kwaliteit van wegen en paden. Alle hoofdpaden waren dan ook geasfalteerd en de overige paden keurig verzorgd. Geen geringe taak, als je bedenkt dat alleen een rondje rond de gehele tuin al 3,6 km lang is en het totale net van wegen en paden vele rondjes groot is. Op de kaart ziet de tuin eruit als een groot, wat langwerpig uitgetrokken, hoefijzer. Onze groep heeft voornamelijk de rechterpoot van het hoefijzer verkend. Door dit deel loopt ongeveer van noord naar zuid een brede diep ingesneden vallei met onderin een rivier. Aan beide kanten van de rivier zijn de hellingen dicht begroeid met bomen en struiken, waaronder ook veel rodo's, die vaak tot meer dan 15 meter hoogte reiken. Aan het eind van de vallei [in de kromming van het hoefijzer] ligt een klein meer, waar de rivier in uitloopt. Je kunt de tuin verkennen door langs de bovenkant van de vallei te lopen of onderin langs de rivier en daarbij ook allerlei zijpaden in te slaan.

Voordat Kew het management van de tuin op zich nam was Wakehurst al een tuin van statuur. Lord Wakehurst [geboren als Gerard Loder, broer van Edmund Loder, die Leonardslee op de kaart zette; zie hierna] heeft van begin 1900 tot 1936, toen hij overleed, ongeveer 30 jaar gewerkt aan het ontwikkelen van het landgoed en de tuinen. Hij haalde bomen en struiken van overal uit de wereld, vooral uit Azië en Zuid Amerika en creëerde daarmee een collectie die tot op de dag van vandaag nog steeds een prachtig park vormt met een overvloed van superieure bomen en struiken en met op dit moment ook een aantal nationale collecties van wilde soorten.

Hij plantte ook op verschillende plaatsen in de tuin dezelfde bomen en planten om uit te vinden onder welke omstandigheden van grondsoort, vochtigheid en licht ze het best groeiden. De tuin, of beter gezegd het park, is te zien als een groot bos met soms gigantische bomen, zoals mammoetbomen, eiken, beuken en reuzenconiferen als douglas-sparren, hemlocksparren en levensbomen. Met als ondergroei dan weer tapijten van wilde hyacinten en narcissen. Zeker in het voorjaar met overal het frisse jonge groen, was dit een schitterend gezicht en een genoegen om in rond te lopen. Ook de watertuin, gelegen aan de voet van het hoefijzer, was bijzonder mooi, met een heleboel kleine vijvers onderling met watervalletjes verbonden en omringd door bloeiende vaste planten en laaggroeiende struiken als kleine rodo's en Japanse azalea's. En daar tussenin dan weer enkele die boven alles uittorenden.

In de tuinengids wordt er voor gewaarschuwd bij een bezoek aan Wakehurst kleine kinderen niet uit het oog te verliezen omdat die gemakkelijk verdwalen in zo'n grote tuin. Maar gelukkig verschenen alle leden van onze groep keurig op tijd bij de bus voor vertrek naar het volgende hoogtepunt van die dag.

Dit hoogtepunt was zoals vermeld Leonardslee Gardens. Deze tuin is dit voorjaar weer open gegaan voor het publiek na, bij mijn weten, voor een kleine 10 jaar gesloten te zijn geweest. De nieuwe eigenaresse, een rijke Zuid Afrikaanse zakenvrouw, verklaarde onlangs bij de BBC in Gardeners' World, dat ze Leonardslee een zo mooie landschapstuin vindt, dat het onmenselijk zou zijn niet iedereen de gelegenheid te geven daarvan te genieten. Als rodoliefhebbers moeten we dus deze dame een lang leven toewensen.

In zijn laatste boek "Woodlandgardening" bespreekt Kenneth Cox Leonardslee niet - waarschijnlijk omdat hij dacht dat het gesloten zou blijven - In dat boek schrijft hij dat de twee mooiste "Woodland Gardens" ter wereld zijn: Bodnant in Wales en Savill Gardens in Windsor Great Park. Volgens mij moet hij dit bij de volgende druk van zijn boek herzien nu Leonardslee weer open is. Bodnant, wat we met de NRV enkele jaren geleden bezochten, staat op een zame hoogte en verdient de eerste plaats, maar vrij snel daarna komt bij mij toch Leonardslee; heel duidelijk boven Savill Gardens, wat we iets langer geleden als NRV ook hebben bekeken. Zeker verdient Leonardslee de tweede plaats na de verbeteringen die de nieuwe Head Gardener voor de heropening heeft aangebracht. Vergeleken met twee eerdere bezoeken, die ik aan Leonardslee bracht, is de tuin opener en meer toegankelijk geworden. Op veel plaatsen zijn in elkaar gegroeide rodo's ontward, vaak door minder waardevolle exemplaren te verwijderen, zodat de resterenden meer ruimte krijgen en beter tot hun recht komen. Overgroeide paden zijn schoongemaakt en/of verbreed. Vaak zijn eenvoudige bankjes geplaatst om even te kunnen uitrusten. Ook waren nieuwe rodo's en azalea's geplant, vooral veel *R. luteum*. Wolken van geel waren te zien langs de oevers van de rivier die midden door de tuin stroomt.

Ook Leonardslee bestaat uit een diep ingesneden vallei, geheel met bomen en struiken begroeit, die van noord naar zuid door het landschap loopt, met onderin een rivier. Op een zestal punten loopt die rivier met kleine watervalletjes door vijvers. Deze vijvers lijken heel natuurlijk in het landschap te passen. Het waren echter oorspronkelijk zogenaamde "hammer ponds", om waterkracht te leveren voor de ijzerindustrie.

De tuin is breed van opzet en uitgestrekt. De afstand, gemeten over het wandelpad dat loopt van uiterst noord naar uiterst zuid, bedraagt ongeveer 1 1/4 km. Heen en terug is dit dus al gauw ongeveer 3 km.

Leonardslee werd opgezet door Sir Edmund Loder [zoals gezegd de broer van Gerard Loder van Wakehurst]. Gerard beheerde met Wakehurst het familiebezit van de Loders, maar Edmund wilde daarbij niet achterblijven en kocht aan het einde van de 19e eeuw Leonardslee van de familie van zijn vrouw. Zijn financiële middelen waren door deze koop echter beslist niet uitgeput. Want in de loop van de jaren plantte hij duizenden rodo's en azalea's en andere struiken plus ook honderden coniferen en gaf daarmee vorm aan het huidige Leonardslee. Edmund was zelf ook een succesvol plantenkweker die heel wat kruisingen maakte. Van hem zijn de fameuze Loderi-hybriden, een groep van ruim 10 hybriden waarvan de bekendste zijn: *R. 'Loderi King George'*, *R. 'Loderi Venus'* en *R. 'Loderi Pink Diamond'*. Tot op de dag van vandaag vormen deze cultivars in de grote landschapstuinen in Engeland en ook wel daarbuiten meer dan 10 meter hoge witte tot wit/roze torens en zorgen er voor dat de naam Loder nog steeds met ere wordt genoemd.

In Leonardslee ligt op de westelijke helling, niet ver van de ingang van de tuin en van Leonards House waarin het restaurant is gevestigd, de "Loderi Garden", speciaal voor de Loderi-hybriden ingeruimd. Vanuit dit punt lopen langs de westelijke helling in noordelijke richting diverse paden (walks). Het hoofdpad is de "Middle Walk", daarboven op de helling loopt de "Top Walk" en daaronder de "Lower Walk", enz.

Langs de walks staan links en rechts rodo's en azalea's in allerlei kleuren en soms van gigantische afmetingen (o.a. *R. fictolacteum*). Daarbovenuit torenen dan weer hier en daar enorme mammoetbomen. Op het meest noordelijke punt van de helling staat de "Memorial Table" ter herdenking van Edmund Loder (who made and loved these gardens).

Vanaf de Table heb je een fantastisch gezicht op de rivier onderin de vallei en op de kleurrijke collectie rododendroncultivars en azalea's langs de neergaande helling. Naar beneden lopend en de rivier overstekend beland je op de oostelijke oever. De helling daar is minder hoog en minder stijl en begroeid met veel *R. luteum*. Langs de rivier de oostelijke helling helemaal aflopend bereik je zuidelijkste punt van de tuin. Vandaaruit weer omhooggaand langs de westelijke helling bereik je een absolute "must" in de tuin, de "Rock Garden". Deze is gebouwd met van elders aangevoerde rotsblokken in de vorm van een klein amfitheater. Je kunt dit onderdeel bekijken door langs de bovenkant van het amfitheater, op ongeveer 3 meter hoogte, rondom te lopen of beneden tussen de rotsblokken door op de bodem van het theater rond te kijken. Aan te bevelen is om beide manieren te volgen want de Rock Garden is vol geplant met Japanse azalea's, kleine rodo's en kleine coniferen, die op zijn hoogtepunt midden mei een overweldigende veelheid van kleuren en (blad)vormen laat zien waar je niet op uitgekeken raakt.

Een laatste punt dat genoemd moet worden en dat ik bijna heb gemist omdat het er vroeger niet was, is de permanente tentoonstelling van poppenhuizen (De Dolls House Exhibition). Een groot aantal poppenhuizen beeldt hier allerlei scènes uit het dagelijks leven van 100 tot 200 jaar geleden uit. Zo zie je bijvoorbeeld een smederij en een timmermanswerkplaats uit vroeger tijd, een stoffenwinkel, een vroegere apotheek, allerlei woonkamers en keukens, enz. Scènes zo weggelopen, lijkt het, uit de kostuumfilms naar de boeken van Jane Austin of uit de televisieserie Downton Abbey. Ik heb alles maar vluchtig kunnen bekijken, want ik moest nog rennen om op tijd bij de bus te zijn. Maar gelukkig geeft Petra Zwaan in haar verrassend mooie video over onze reis veel aandacht aan het Dolls House besteed zodat we het nog thuis kunnen bekijken.

Al met al was het een zeer geslaagde dag met twee geweldige tuinen die weer eens laten zien hoe uniek de grote Engelse tuinen zijn en hoe onvergetelijk de indruk is die ze achterlaten

Engeland reis Kew en Isabella Plantation, 18 mei 2019

Ludwig Eggermont

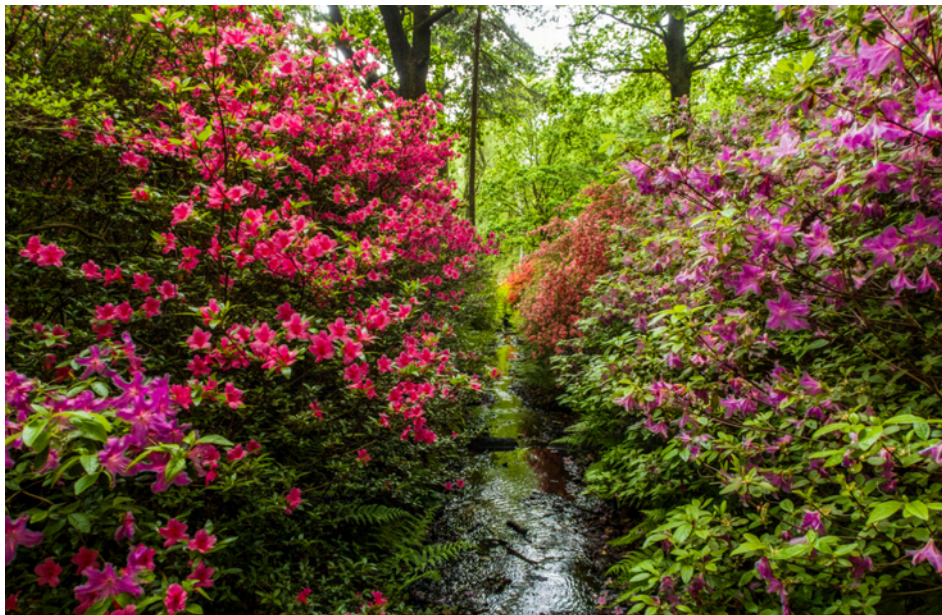
De eerste bestemming van deze zonnige zaterdag zijn de aan de Thames gelegen Royal Botanic Gardens, Kew, meestal afgekort tot Kew Gardens. De tweede bestemming is Isabella Plantation dat een tiental kilometers zuidelijker ligt.

Kew Gardens is een overweldigend geheel (132 ha) van verzamelingen van levende planten uit de hele wereld, in totaal 30.000 levende planten, deels ondergebracht in een elftal kassen, waaronder het zeer grote Palm House en het Temperate House. Ook het Herbarium (meer dan 7.000.000 exemplaren) en de Library (750.000 boeken) zijn van wereldklasse.

Naast het Kew Palace zijn de tuinen nog aangekleed met een tiental andere decoratieve gebouwen en een viertal ga-

lerieën en musea. Verspreid door de tuinen is dit jaar een expositie te bewonderen van iconische glaskunstwerken van Chihuly met als thema Reflections on nature. Heel apart!

Het zal duidelijk zijn dat we heel planmatig en selectief te werk moesten gaan om de voor ons interessantste onderwerpen te kunnen bekijken in de korte beschikbare tijd. Zeker ook omdat de rododendronvallei ver in een uithoek bleek te liggen. In het bijzonder hebben wij genoten van The Great Broad Walk Borders, The Shirley Sherwood Gallery of Botanic Art en de Marianne North Gallery. Verder leverde het wandelen door de verschillende vistas vele prachtige uitzichten op die zeker een extra aanleiding zijn om nog eens, en dan wat langer, terug te keren naar Kew Gardens.

De tweede bestemming van deze zaterdag is Isabella Plantation, een in 1831 omheinde woodland tuin van 16 ha in het zuidelijke deel van Richmond Park (1011 ha), het grootste van de 8 Royal Parks in Londen. Isabella Plantation heeft de status van Site of Special Scientific Interest.

De Kingston Gate toegang van Richmond Park richting Isabella Plantation bleek gesloten voor de bus en we maakten daarom noodgedwongen een wandeling van 1,5 km naar de High Wood Gate ingang van Isabella Plantation. Het viel nog mee dat het een slingerpaadje was tussen zeer oude eiken, beuken en kastanjabomen en langs kuddes van vredig grazende en rustende reeën.

Isabella Plantation is het meest bekend om zijn verzameling van wintergroene azalea's langs zijn drie vijvers en vier stroompjes. Bijzonder zijn de "Wil-

son 50" Kurume azalea's rondom de Still Pond. Water uit de Pen Pond van Richmond Park wordt naar de drie vijvers gepompt waardoor zij de stroompjes kunnen blijven voeden.

Naast azalea, rododendron en camellia heeft Isabella Plantation ook een grote variatie aan uitheemse bomen en struiken, die in de loop der jaren door plantenjagers zoals Wilson, Douglas en Forrest werden meegebracht uit de hele wereld.

We maakten een wandeling via de Camellia Walk naar de Main Stream, waarlangs we, aan alle kanten omringd door bloeiende azalea's, naar Pegs Pond liepen. Daarna was er alleen nog tijd voor een korte wandeling rondom Pegs Pond. Jammer dat we toen weer al terug naar de bus moesten, die gelukkig een stuk dichterbij was kunnen komen.

Engeland reis Canterbury, 19 mei 2019

Diny en Dick Seigers

We verlaten hotel Sandman in Crawley om richting Eurotunnel te gaan maar eerst hebben we nog tijd om het historisch stadje Canterbury te bekijken.

Canterbury bestond al als plaats in de pre-Romeinse tijd. Rond 300 v. Chr. bouwde de stam van de Balgae hier een nederzetting. De geschiedenis van de wereldberoemde kathedraal gaat terug naar 597. In dat jaar bracht Sint-Augustinus, gestuurd door paus Gregorius I, het christelijk geloof naar Engeland. Omdat Canterbury toen de belangrijkste stad was van Engeland stichtte hij hier een kerk en werd hij de eerste aartsbisschop. In 1170 werd de aartsbisschop Thomas Becket in de kathedraal vermoord en vanaf die tijd groeide Canterbury uit tot een belangrijk bedevaartsoord. In de crypte bevinden zich nog enkele graven o.a. van de zwarte prins de oudste zoon van Edward de III. In de jaren 1500 was hier het graf van aartsbisschop Thomas Becket, maar na de breuk met de Katholieke kerk liet koning Hendrik VIII de tombe vernietigen. Voor de ingang van de crypte staat nog een herdenkingsmonument voor hem. Tijdens de Engelse burgeroorlog werd veel middeleeuws erfgoed vernietigd maar de gebrandschilderde ramen

waarop o.a. Petrus en Paulus en Adam en Eva staan zijn bewaard gebleven.

De tijd in Canterbury was eigenlijk te kort om alles te bekijken maar we moesten wel op tijd zijn voor de trein van de Eurotunnel naar Calais. In de bus tijdens de overtocht heeft Petra onze reisleidster Ellen en chauffeur Harry hartelijk bedankt voor de perfecte begeleiding van de reis en hun een enveloppe met inhoud gegeven. Arno heeft hierna nog een toespraak gehouden.

In Lochristi werden de eerste vier deelnemers al weer afgezet waarna in Breda de meesten uitstapten en in Amersfoort de laatste vijf deelnemers.

Het was een fantastische reis met mooie tuinen een goed hotel en een leuke groep.

Oortjesziekte in Japanse Azalea

Arjan Laros

Exobasidium japonicum – Oortjesziekte in Japanse Azalea

Op de laatste ledencontactdag was er, naar aanleiding van de lezing over Japanse azalea's, een vraag over de zogenoemde oortjes ziekte. Hierbij enige informatie.

Gewas: Rhododendron en Vaccinium

Groep: Schimmels

Herkenning

De ziekte dankt de naam "oortjesziekte" aan het feit dat de bladeren opgezwollen en gekromd uitgroeien. In

een later stadium worden de misvormde bladeren bedekt met wit poeder. Kenmerkend zijn de bladverdikking en de kromming van het blad waarbij de randen naar boven gekeerd zijn. De opzwelende bladeren gaan er bleekgroen en glazig uitzien. Bij rododendron zijn de bladeren bovendien roodachtig verkleurd. Later zijn de bladeren wit bepoederd door sporen die door de schimmel aan het bladoppervlak zijn geproduceerd. Nog later verdrogen ze en worden ze bruin. Tenslotte vallen ze af. De ziekte komt in verschillende maten van hevigheid voor.

Soms is slechts een enkel blad of slechts een deel ervan aangetast. Daarnaast kunnen ook alle bladeren van een scheuttop misvormd zijn. Deze vormen dan met elkaar een min of meer bolvormige rozet. Ook uitlopende bloemknoppen kunnen door de schimmel worden aangetast. Ze veranderen in een onregelmatige gal met een witte glans. Bij een zware aantasting worden struiken gedeeltelijk ontbladerd en gaan er veel bloemen verloren.

Levenswijze

De schimmel overwintert als spore op takken en knopschubben. In het voorjaar ontkiemen de sporen en dringt de schimmel het weefsel van uitlopende bladeren en bloemen binnen. De schimmel zorgt voor vele celdelingen in het sponsweefsel (onderste helft blad). Doordat de nieuwe cellen zich bovendien abnormaal vergroten, groeit het blad sterk misvormd uit. In de zomer worden door de schimmel dichtbij het bladoppervlak sporendragers gevormd. Deze groeien tussen de cellen door naar buiten. Er worden zeer veel sporen geproduceerd die zich verspreiden door water, wind, mens of dier. Infectie van plantenweefsel vindt pas weer in het voorjaar plaats. De schimmel kan namelijk alleen jonge plantendelen binnendringen.

Maatregelen

Uitgaan van gezond plantmateriaal: minder vatbare cultivars kiezen. Aangeaste delen afplukken en afvoeren. Dit moet gedaan worden voordat het witte poeder op de bladeren verschijnt.

Omdat de mogelijkheden voor bestrijding van ziekten en plagen snel veranderen, geef ik geen adviezen voor in te zetten middelen. Echter, een biologische bestrijding is mogelijk door 3 x te spuiten met 500 gram suiker op 10 liter water.

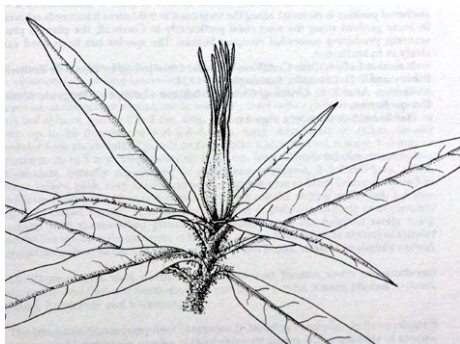
Planten zijn net mensen; hoe gezonder, hoe weerbaarder tegen ziekten en plagen. Om de planten in conditie te houden kun je overwegen om ze af en toe te spuiten met een bladbemester of plantversterker. Zo zorgt silicium voor harder blad, wat het minder aantrekkelijk maakt voor zuigende insecten. Zelf gebruik ik verschillende middelen van Plant Health Cure <https://phc.eu>

Bij de voorpagina *R. griersonianum* Balf.f. & Forrest

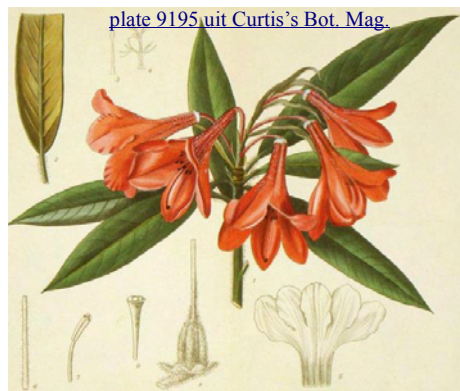
Hans de Boer

De klimaatverandering heeft naast zijn nadelen ook een voordeel, onze winters zijn niet meer zo koud waardoor we meer gevoelige soorten in onze collectie kunnen opnemen. In 2006 had ik zaad besteld bij de ARS, aangeleverd door Rosemary Hartman. Na al mijn inspanning had ik uiteindelijk maar één exemplaar over, die ik vanaf 2008 in de volle grond kon opkweken. De plant is wel een aantal keren ingevroren, maar herstelde zich wonderbaarlijk goed. De eerste bloem kwam in 2014, de jaren daarop werden het er elke keer meer. Dit jaar probeer ik zaad te winnen, welke via de ARS en RHS beschikbaar is voor de liefhebber.

Forrest ontdekte deze plant in juni 1917 in de Shweli-Salwin Divide, west Yunnan. Later verzamelde hij deze soort ook op andere locaties in midden-west Yunnan. In juni 1931 vond hij de plant ook in N'Maikha-Salwin Divide, noord-oost Burma.

R. griersonianum is een unieke wilde soort met conische blad en bloemknoppen.

Deze soort was eerst gegroepeerd in de subsectie *Auriculata*. In 1964 is ze als de enige soort ondergebracht in de subsectie *Griersoniana*. De eerste bloemen verschijnen pas als de plant zes jaar oud is en hij bloeit dan in de maanden juni en juli.

Voor de introductie van *R. degronianum* ssp. *yakushmanum*, was de *R. griersonianum* de meest gewilde plant om mee te kruisen.

Overlijden Amelita Doornik

Net voor het ter perse gaan van deze uitgave bereikte ons het droevige nieuws dat ons lid Amelita Doornik is overleden. We zijn haar dankbaar voor de belangrijke bijdragen die ze heeft geleverd voor onze vereniging, waaronder de vele prachtige excursies die ze voor onze vereniging heeft georganiseerd en mede-georganiseerd. Wij, en de vereniging, zullen haar aanwezigheid missen.